

Μεγάλη Δευτέρα - Άγιος Ιωσήφ ο Πάγκαλος

/ Πεμπτουσία· Ορθοδοξία-Πολιτισμός-Επιστήμες

Ένα από τα πρόσωπα, που προβάλλει η Μεγ. Εβδομάδα μπροστά μας, θα παρουσιάσουμε εδώ. Δεν είναι πρόσωπο, που έζησε στα χρόνια του Χριστού και έλαβε μέρος, είτε σκοτεινό είτε φωτεινό, στο δράμα του Χριστού. Όχι! Είναι

πρόσωπο, που έζησε 1800 περίπου χρόνια προ Χριστού. Και όμως στο πρόσωπο αυτό κυρίως είναι αφιερωμένη η αποψινή βραδιά. Και ποιά σχέση λοιπόν μπορεί να έχει ένα πρόσωπο, που έζησε τόσους αιώνες προ Χριστού; Και ποιά σχέση μπορεί να έχει μ' εμάς;

Το πρόσωπο αυτό έχει σχέση με το Χριστό και μ' εμάς, γιατί είναι τύπος. Σήμερα η λέξη «τύπος » έχει και καλή και κακή σημασία. Κακή σημασία: -Αυτός, λέμε, είναι τύπος ιδιότυπος, παράξενος άνθρωπος... Στην αρχαιότητα όμως η λέξη είχε μόνο καλή σημασία. Μέσα στην Αγία Γραφή έχει πρώτα προφητική σημασία, και ύστερα διδακτική.

Προφητική σημασία: -Αυτός είναι τύπος του Χριστού. Το πρόσωπο, δηλαδή αυτό της Παλαιάς Διαθήκης προτυπώνει, προεικονίζει, συμβολίζει το Χριστό. Έζησε πολλούς αιώνες προ Χρίστου, όμως πολλά σημεία της ζωής του είναι προτυπώσεις σημείων της ζωής του Χριστού. Έτσι έχουμε στην Παλαιά Διαθήκη τύπους του Χριστού, τύπους της Παναγίας, τύπους του Σταυρού, τύπους της Εκκλησίας κ.λπ.

Το πρόσωπο, που μας το θυμίζει η αποψινή ακολουθία, είναι τύπος του Χριστού, από τους πλέον φανερούς και καθαρούς τύπους του Χριστού. Και το πρόσωπο αυτό είναι ο Ιωσήφ ο Πάγκαλος.

Πολλά πρόσωπα στη Παλαιά Διαθήκη είναι τύποι του Ιησού Χριστού, όπως ο Αδάμ, ο Άβελ, ο Ισαάκ, ο Δαβίδ κ.ά. Εκείνο όμως το πρόσωπο, που προτυπώνει και προεικονίζει στα περισσότερα σημεία της ζωής του το Χριστό, είναι ο Ιωσήφ, ένα από τα δώδεκα παιδιά του πατριάρχου Ιακώβ.

Τύπος ο Ιωσήφ με την πρώτη καλή σημασία της λέξεως, την προφητική, αλλά τύπος και με τη δεύτερη καλή σημασία της λέξεως, τη διδακτική. Τύπος προφητικός για το Χριστό. Τύπος διδακτικός για μας. Για το Χριστό είναι προτύπωση. Για μας είναι πρότυπο. Για το Χριστό φωτεινή προεικόνιση. Για μας φωτεινό σύμβολο. Έτσι τον παρουσιάζει η αποψινή ακολουθία. Και πολύ φωτισμένα η Εκκλησία όρισε να προβάλλεται απόψε, στην αρχή της Μεγ. Εβδομάδος, η μορφή του Ιωσήφ. Και γιατί προτυπώνει το Χριστό και το Πάθος του, και γιατί μας παρέχει φωτεινά διδάγματα προετοιμασίας για τις άγιες τούτες ημέρες.

Πώς είναι τύπος του Χριστού ο Ιωσήφ;

1. Ήταν αγαπητός υιός Ιωσήφ, το πιο αγαπημένο παιδί του Ιακώβ. Αυτόν αγαπούσε περισσότερο από όλα τα παιδιά του, γιατί του άξιζε. Και σε αυτόν είχε χαρίσει μοναδική στολή, λαμπρό χιτώνα. «Ο Ιακώβ δε αγαπούσε τον Ιωσήφ περισσότερο από όλους τους υιούς του... Έκανε δε γι' αυτόν λαμπρό χιτώνα» (Γεν. 37,3). Αγαπητός Υιός και ο Χριστός. Ο Αγαπητός Υιός του ουράνιου Πατέρα. Γι' αυτόν

ακούστηκε η φωνή Του στη Βάπτιση και τη Μεταμόρφωση: «Αυτός είναι ο Υιός μου ο αγαπητός». Και είχε και ο Χριστός, ως Υιός μονογενής του Πατέρα, μοναδική στολή. Είναι η στολή της θεότητας. Ο Χριστός είναι ο μονογενής Υιός και Λόγος του Θεού και Θεός αληθινός.

2. Τον φθόνησαν τον Ιωσήφ τα αδέλφια του. Δεν μπορούσαν να υποφέρουν την υπεροχή του. Δεν μπορούσαν να χαρούν με τις χαρές του αδελφού τους. Και με το Χριστό το ίδιο έγινε. Τον μίσησαν και τον φθόνησαν «οι άνθρωποι του Θεού», οι αρχιερείς και οι φαρισαίοι. Ο Πιλάτος «γνώριζε, ότι παρέδωσαν αυτόν επειδή τον φθονούσαν». Ο φθόνος είναι το πρωταρχικό και γενεσιουργό πάθος. Ακολουθούν το μίσος, η κακία, τα κακούργα σχέδια, οι χριστοκτόνες ενέργειες. Δεν υπέφεραν να βλέπουν την υπεροχή του Χριστού, την επιρροή του στο λαό.

3. Αποφάσισαν τ' αδέλφια να σκοτώσουν τον αθώο Ιωσήφ. Συσκέφθηκαν κρυφά και είπαν: «Ελάτε να τον σκοτώσουμε» (Γεν. 37,20). «Με πονηρό τρόπο». Το ίδιο και στη περίπτωση του Ιησού. Συσκέψεις και διαβούλια για την εξόντωση του επικινδύνου γι' αυτούς Διδασκάλου. «Και αποφάσισαν να συλλάβουν με δόλο το Ιησού και να θανατώσουν» (Ματθ. 26,4). Άρχοντες του Ισραήλ, αρχιερείς, γραμματείς, φαρισαίοι, συσκέπτονται, πώς θα συλλάβουν και θα θανατώσουν τον Ιησού, τον πιο εκλεκτό αδελφό τους. Εκείνο το «Δεύτε αποκτείνωμεν αυτόν» των αδελφών του Ιωσήφ ακούγεται το ίδιο και στην παραβολή των κακών γεωργών, όπου σαφώς συμβολίζεται η απόφαση των Ιουδαίων για τη θανάτωση του Υιού του Βασιλέως, του Ιησού.

4. Πούλησαν τον Ιωσήφ τα αδέλφια του για 20 χρυσά νομίσματα. «Πούλησαν τον Ιωσήφ στους Ισμαηλίτες για είκοσι χρυσά» (Γεν, 37,28). Και μάλιστα από όλα τα αδέλφια του εκείνος που έκανε τη σχετική πρόταση ήταν ο Ιούδας. Ιούδας και στη περίπτωση του εικονιζόμενου και προτυπούμενου Χριστού το όργανο της αγοροπωλησίας, της πιο άδικης και άτιμης αγοροπωλησίας. Πούλησε το Χριστό για 30 αργύρια.

5. Έπαθε και υπέφερε ο Ιωσήφ και στα χέρια των αδελφών του και στα χέρια των ξένων, των Αιγυπτίων. Τα αδέλφια του τον έριξαν μέσα σ' ένα βαθύ λάκκο, για να τον κατασπαράξουν τα θηρία. Και οι Αιγύπτιοι τον έριξαν μέσα στη φυλακή σαν να ήταν ένοχος, ενώ ήταν αθώος. Θύμα συκοφαντίας ο αθώος και αγνός Ιωσήφ. Έπαθε και υπέφερε και ο Χριστός. Έπαθε ως άνθρωπος. Οι αδελφοί του οι Ιουδαίοι τον οδήγησαν σε πολλά παθήματα, τον βασάνισαν. Αλλά και οι ξένοι, οι Ρωμαίοι, στους οποίους τον παρέδωσαν οι Ιουδαίοι, και εκείνοι τον βασάνισαν. Ρίχτηκε στη φυλακή, σύρθηκε σαν κακούργος στο κριτήριο, καταδικάστηκε σαν κοινός εγκληματίας και τελικά θανατώθηκε πάνω στο Σταυρό.

6. Δεν έμεινε για πάντα ταπεινωμένος ο Ιωσήφ. Από την ταπείνωση του λάκκου και της φυλακής οδηγήθηκε στη δόξα. Ο Φαραώ τον ανέστησε από τα βάθη της φυλακής και τον κατέστησε άρχοντα. «Να, σε κάνω σήμερα άρχοντα σε όλη την Αίγυπτο» (Γεν. 41,41). Προτύπωση της ενδόξου Αναστάσεως του Χριστού. Ρίχτηκε στο λάκκο του θανάτου και του τάφου. Δεν παρέμεινε πολύ. Ανέστη τριήμερος. Μετά το πάθος η δόξα. Μετά το Σταυρό η Ανάσταση.

7. Και η τελευταία προτύπωση. Ο Ιωσήφ σαν άρχοντας της Αιγύπτου σε καιρό πείνας άνοιξε τις αποθήκες του και έγινε σιτοδότης και έθρεψε τους πεινασμένους αδελφούς του. Σιτοδότης και ο Χριστός. Ανεξάντλητες οι αποθήκες του. Πάντοτε προσφέρει και προσφέρεται. Τρέφει με το θείο Άρτο του, ποτίζει με το τίμιο Αίμα του. Τρέφει με τη θεία Κοινωνία.

Από όλες τις λεπτομέρειες της ζωής του Ιωσήφ σε μία δίνει ιδιαίτερη έμφαση η αποψινή ακολουθία. Στο επεισόδιο με την αμαρτωλή γυναίκα, με τη διεφθαρμένη σύζυγο του Πετεφρή. Μια γυναίκα πόρνη βρέθηκε μπροστά στο αγνό και καθαρό παλληκάρι, τον Ιωσήφ. Κάποια γυναίκα βρίσκεται μπροστά στη ζωή κάθε αγνού και αμόλυντου νέου. Η γυναίκα όργανο καλού στο πρόσωπο της Παναγίας. Η γυναίκα όργανο κακού στο πρόσωπο της Εύας, και της δευτέρας Εύας, όπως ονομάζεται η γυναίκα του Πετεφρή στο δοξαστικό των αποστίχων: «Δεύτερη Εύα, την Αιγυπτία, βρήκε ο δράκοντας, και με λόγια κολακείας προσπαθούσε να παρασύρει τον Ιωσήφ». Προσοχή στα πονηρά και διεφθαρμένα πρόσωπα, που έχουν σκοπό να σε ρίξουν στην αμαρτία.

Δεν υποτάχθηκε ο Ιωσήφ στα προκλητικά δελεάσματα της διεφθαρμένης γυναίκας. «Στης Αιγύπτιας τότε τις ηδονές δεν παρασύρθηκε...». Δούλος στο σώμα έγινε ο Ιωσήφ. Φυλακίσθηκε σωματικά. Αλλά δούλος στη ψυχή δεν έγινε. Έμεινε αδούλωτος. Αδούλωτους μας θέλει ο Χριστός. Ελεύθερους από τους πειρασμούς. Αδούλωτα νιάτα οι νέοι μας. Αδούλωτες ψυχές όλοι μας. Δεν υποτάσσεται ο αδούλωτος στα προκλητικά δελεάσματα του κόσμου. Αλλά τί κάνει; Ό,τι έκανε ο Ιωσήφ. Μια σκέψη αστραπιαία και μια κίνηση αστραπιαία. Η σκέψη: Με βλέπει ο Θεός. Πώς να κάνω τέτοια πράξη που μου ζητάει η διεφθαρμένη γυναίκα; Η κίνηση: Τόβαλε στα πόδια. Έφυγε. «Και αφήνοντας τα ρούχα του στα χέρια της έφυγε και βγήκε έξω» (Γεν, 39,12). Αυτή η σκέψη και αυτή η κίνηση του Ιωσήφ είναι τα μόνα που σώζουν σε στιγμές σφοδρού πειρασμού, που είναι στιγμές σατανικού ανεμοστρόβιλου. Η σκέψη: -Με βλέπει ο Θεός!.. Η κίνηση: -Όπου φύγει-φύγει. Φυγή ηρωική, έξοδος από τον κλοιό της αμαρτίας, σωτήριο άλμα.

Λάμπει ο Ιωσήφ. Πάγκαλος. Κρύσταλλο η αγνότητά του. Αστράπτει η αρετή του. Σύμβολο για κάθε νέο και νέα, για κάθε χριστιανό. Κρύσταλλο η ψυχή. Σωφροσύνη

σε στιγμές πειρασμών, που δεν τις περιμένουμε. Αγνότητα ο μεγάλος στόχος. Καθαρή η ψυχή.

Συγκρίνετε εκείνο το νέο με τους περισσότερους νέους της εποχής μας. Λυπηθείτε τα παιδιά, τα αγόρια, που σε κάποιο σταυροδρόμι της ζωής τους κάποια «Αιγυπτία», κάποια «Πετεφρίνα», κάποια γυναίκα τους χαμογέλασε και τους προκάλεσε. Λυπηθείτε τα αγόρια, που ορμητικός ο πειρασμός πέφτει πάνω τους και τους βιάζει κυριολεκτικά τις αισθήσεις και τους αρπάζει να τους σύρει στην αμαρτωλή, την αισχρή πράξη. Λυπηθείτε και τα κορίτσια, που έκφυλοι τύποι τα παρέσυραν, τα κατέστρεψαν και τα κατέστησαν ελεεινά θύματα του κακού... Αλλά και θαυμάστε τους νέους και τις νέες, που ακολουθούν στις μέρες μας με τη χάρη, του Θεού τα χνάρια του Ιωσήφ του Πάγκαλου, και παραμένουν αγνοί σαν τα κρίνα, λευκοί σαν το χιόνι. Κι' αγωνισθείτε, για να επικρατήσει και πάλι η σωφροσύνη. Γέμισε ο κόσμος προκλητικούς πειρασμούς. Καιρός ν' αντισταθούμε, αρνητικά και θετικά, στο ρεύμα του κακού.